

Behoort bij brief no. 1204699.

LAATSTE ONTWIKKELING IN DE MOLUKSE GEMEENSCHAP.

ALGEMEEN

Tot voor kort werden de ontwikkelingen in de Molukse gemeenschap hoofdzakelijk beheerst door de controverse tussen pro-Indonesisch gezinde Molukkers en aanhangers van de "Republik Maluku Selatan" (R.M.S.).

Hoewel de politieke tegenstellingen niet zijn verdwenen, is de controverse enigszins afgezwakt.

Terwijl de activiteit van de pro-Indonesisch gezinde groep is afgenomen, wordt de aandacht van de R.M.S.-organisaties thans weer opgeëist door interne vraagstukken.

Aan de hand van een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen en verhoudingen zal getracht worden een evaluatie te geven van het huidige stemmingsbeeld van de Molukse bevolkingsgroep.

ONTWIKKELINGEN EN GROEPERINGEN.

1. Opkomst en ontwikkeling van een pro-Indonesische stroming.

Om gestalte te geven aan de wens van de Indonesische Regering bij te dragen tot de oplossing van het Zuidmolukse vraagstuk, werd in 1971 de Stichting Opbouw Molukken (S.O.M.) opgericht. Dit gebeurde op initiatief van de heer I.MAHDI, toenmalig hoofd van de afdeling "Molukse Zaken" van de Indonesische Ambassade te 's-Gravenhage.

Ondanks het korte bestaan van de S.O.M. hebben enkele van haar initiatieven in belangrijke mate de gebeurtenissen in de Molukse gemeenschap bepaald.

De S.O.M. voerde o.m. een actieve propaganda voor het maken van oriëntatiereizen naar de Molukken.

Talrijke Molukkers maakten hiervan gebruik, hetgeen voor de leiders van de R.M.S. een reden tot grote bezorgdheid werd.

Velen die van deze reizen terugkeerden gingen zich namelijk positief opstellen t.o.v. het (door de Indonesische Ambassade gesteunde !!) programma van de S.O.M. voor economische opbouw van de Zuid Molukken

Hoewel deze opstelling -althans in de meeste gevallen- geen enkel verband hield met een politieke voorkeur (pro-Indonesisch of anti-R.M.S.) werd zij al spoedig in R.M.S.-kringen gebrandmerkt als "landverraad".

Hierdoor traden spanningen op die de Molukse gemeenschap tenslotte verdeelden in een pro- en een anti-Indonesisch kamp.

Fanatieke R.M.S.-aanhangers voerden tegen de Indonesische Ambassade en (sympathisanten van) de S.O.M. een felle hetze die op verschillende plaatsen tot ordeverstoringe en gewelddadige incidenten leidde.

Deze spanningen werden nog verhoogd door de uitwerking van een andere activiteit van de S.O.M., t.w. het neutraliseren van het jongerenradicalisme.

Deze activiteit resulteerde in 1972 in de oprichting van de "Angkatan Pemuda Indonesia Maluku" (A.P.I.M. of A.P.I.-Maluku, lett.: front van Indonesische jongeren van Molukse origine).

Volgens haar beginselprogramma streefde deze organisatie uitsluitend sociale, culturele en recreatieve doeleinden na.

Zij kreeg echter al spoedig de naam anti-R.M.S.-gezind te zijn, doordat vele van haar leden zich in hun gedragingen duidelijk anti-R.M.S. opstelden.

Deze gezindheid was o.m. verklaarbaar door het feit dat vele Keiese jongeren lid waren van de A.P.I.M. en er vanouds een sterke controverse bestaat tussen Molukkers en bewoners van de Kei-eilanden. Voorts was de A.P.I.M. voor de R.M.S.-beweging onaanvaardbaar door de duidelijke binding die er met de Indonesische Ambassade bestond. Over en weer beschuldigden de A.P.I.M. en de R.M.S.-groeperingen elkaar van provocatie en agressie en het kan niet ontkend worden dat aan beide zijden meermalen provocerend werd opgetreden en plannen werden beraamd (en soms uitgevoerd) voor gewelddadige acties.

Voor het laatst kwam de A.P.I.M. op spectaculaire wijze in de publiciteit toen enige van haar leden in april 1974 een gewapende overval pleegden op de Molukse wijk te Almelo. Aanleiding hiertoe was een vechtpartij die enige dagen tevoren was ontstaan, toen een der overvallers in een openbare gelegenheid door R.M.S.-aanhangers uit Almelo met een vuurwapen werd bedreigd.

Vrees voor gewelddadige represailles van de zijde van de R.M.S.'ers is waarschijnlijk de oorzaak van de verminderde activiteit van de A.P.I.M. na het incident te Almelo. Voorts heeft het terugroepen naar Indonesië van de heer , die op de Indonesische Ambassade belast was met Molukse zaken en wiens persoon in R.M.S.-kringen hevige weerstanden opriep, in deze kringen een gunstige uitwerking gehad.

Zeker is ook van invloed geweest dat de nieuwe Indonesische Ambassadeur, Generaal , minder geneigd bleek dan zijn voorganger om de banden met de A.P.I.M. strak aan te halen. De laatste maanden wordt de A.P.I.M. in de berichtgeving nog slechts sporadisch genoemd.

Een en ander houdt echter niet in dat activiteiten in pro-Indonesische zin zijn opgehouden.

Zo werd kort geleden de organisatie "RUKUN MALUKU" opgericht.

Voorzitter verklaarde tegenover de pers dat RUKUN MALUKU, als organisatie van pro-Indonesisch gezinde Molukkers, ervoor ijvert door de Nederlandse Regering te worden betrokken in het overleg over het ten aanzien van de Molukkers te voeren beleid.

Hij doelde hierbij met name op het beleid ten aanzien van de repatriëring naar de Molukken.

Door verschillende R.M.S.-organisaties is afwijzend gereageerd op de oprichting van Rukun Maluku, die zij beschouwen als een voortzetting, onder een andere naam, van de A.P.I.M.

Tot meer dan tegenpropaganda is het nog niet gekomen. Dit ligt waarschijnlijk mede aan de betrekkelijk geringe activiteit van Rukun Maluku.

De vraag rijst overigens in welke richting de activiteiten van pro-Indonesisch gezinde groeperingen zich zullen ontwikkelen nu de opstelling en verklaringen van de Indonesische Ambassadeur steeds duidelijker de indruk wekken dat de Indonesische Regering het Zuid-molukse vraagstuk voornamelijk beschouwt als een binnenlandse aangelegenheid van Nederland.

2. Onderlinge verdeeldheid van de R.M.S.-beweging.

Nog steeds zijn de "Badan Persatuan Rakjat Maluku Selatan" (B.P.R.M.S.) de groepering van Ir. MANUSAMA) en de "Missi Militer" (de organisatie van "Generaal" TAMAËLA) de belangrijkste exponenten van de R.M.S.-beweging.

Voorts bestaan diverse splintergroepen, waarvan de meeste echter nauwelijks enige activiteit ontplooien.

(N.B.: Op één ervan zal echter afzonderlijk nader worden ingegaan - zie K.P.M.S.M. - pt. 5.).

Naarmate de controverse tussen pro-Indonesisch gezinde Molukkers en R.M.S.'ers sterker werd, nam de druk op de leiders toe om zich met elkaar te verzoenen.

Incidenteel werd reeds een zekere samenwerking waargenomen tussen leden van de ordedienst van de B.P.R.M.S. en commando's van TAMAëLA.

Het betrof hier gevallen waarin gevreesd werd voor acties van de zijde van de A.P.I.M.

Op initiatief van de weduwe van Dr. SOUMOKIL (de in 1966 in Indonesië geëxecuteerde "president" van de R.M.S.) kwam het in mei 1974 tot een ontmoeting tussen MANUSAMA en TAMAëLA.

Hierbij verklaarde TAMAëLA zich bereid MANUSAMA te erkennen als enige "president" van de R.M.S., mits deze over een recenter "regeermandaat" van Dr. SOUMOKIL kon beschikken dan zijn eigen "mandaat". Toen MANUSAMA het verlangde document overlegde, weigerde TAMAëLA de authenticiteit ervan te erkennen.

Van samenwerking, in welke vorm of mate dan ook, tussen de verschillende R.M.S.-organisaties zal voorlopig dan ook weinig sprake kunnen zijn.

3. Situatie binnen de groepering van "Generaal" TAMAëLA.

Door het afnemen van de activiteit van de pro-Indonesisch gezinde Molukkers is de aandacht van de TAMAëLA-groepering weer voornamelijk gericht op haar eerste doelstelling, t.w. het verkrijgen van sympathie en steun van delegaties bij de Verenigde Naties.

Na lange tijd geen visum te hebben kunnen krijgen, is TAMAëLA onlangs weer toegelaten tot de Verenigde Staten van Amerika.

Uit de contacten die hij aldaar heeft gelegd, ontstond kort geleden het "American Committee for the recognition of South Moluccas Independence" (A.C.R.S.M.I.).

De oprichting van dit comite zou een initiatief zijn van de "United Isreal World Union", een dezerzijds tot nu toe onbekende organisatie. Het A.C.R.S.M.I. stelt zich ten doel actie te voeren om met de steun van invloedrijke personen te bereiken dat de kwestie van de R.M.S. op de agenda van de Verenigde Naties wordt geplaatst. Naar de activiteiten, werkwijze en eventuele resultaten van genoemd comite is een onderzoek gaande.

De politieke activiteit in Nederland beperkt zich tot interne aan-
gelegenheden.

In het algemeen huldigt deze groepering het standpunt dat de in Nederland verblijvende Molukkers zich dienen te gedragen in overeenstemming met de alhier voor iedereen geldende wetten en normen.

Recente berichten duiden echter op een zekere onrust die ook in deze kringen is ontstaan als gevolg van de toelating tot de vergadering van de Verenigde Naties van een Palestijnse delegatie onder leiding van Yasser ARAFAT.

Dit politieke succes wordt in hoge mate toegeschreven aan de terreur-acties van Palestijnse commando's.

Van verschillende zijden is er dan ook bij de leiders op aangedrongen: soortgelijke acties in overweging te nemen.

Voor zover bekend staan de leiders afwijzend tegenover deze suggestie. Van concrete actieplannen is tot dusverre niets gebleken, maar ook m.b.t. deze organisatie zij opgemerkt dat de leiders niet altijd voldoende overwicht en middelen beschikken om spontane acties tegen te houden.

4. Badan Persatuan Rakjat Maluku Selatan (B.P.R.M.S.).

Binnen deze groepering is de aandacht van de Dienst hoofdzakelijk gericht op de jongerenorganisatie Pemuda Masjarakat.

Deze organisatie ontwikkelde zich steeds duidelijker tot een niet te onderschatten element. Pemuda Masjarakat is voorstander van een radicale aanpak van "de strijd" en stelt zich zeer kritisch op t.o.v. het meer gematigde beleid van MANUSAMA en andere oudere leiders. Deze leiders onderkennen de radicale tendenzen onder de jongeren en de daaraan verbonden gevaren.

Zij zijn zich er echter ook van bewust dat de toekomst van de R.M.S.-beweging in handen ligt van de jongere generatie, zodat zij het, bij hun pogingen het radicalisme in te dammen, nooit tot een openlijk krachtmeting met de jongeren zullen laten komen.

Dit verklaart dat zij weliswaar daden van agressie veroordelen, maar eraan toevoegen dat radicalisme en agressie opgewekt en gevoed worden door het uitblijven van positieve resultaten.

Radicale elementen vatten deze halfslachtigheid op als een bedekte goedkeuring, zonet aanmoediging van hun daden en opvattingen.

Dat hierin een reëel gevaar schuilt, blijkt uit de poging die Molukse jongeren in april 1974 te Amsterdam hebben gedaan om een Indonesisch consul te gijzelen.

Deze jongeren waren lid van of stonden in nauw contact met hetzij Pemuda Masjarakat, hetzij de ordedienst van de B.P.R.M.S.

Badan Persatun en Pemuda Masjarakat bereiden momenteel de 25-ste verjaardag van de R.M.S.-proclamatie (25 april 1975) voor.

MANUSAMA heeft voorgesteld de manifestaties rond deze herdenking te plaatsen in het teken van "confrontatie".

Hiermee beoogt hij een bezinning op de beleving van het R.M.S.-ideaal in een politiek klimaat (in Nederland, Indonesië en de Verenigde Naties) dat geen uitzicht biedt op de verwezenlijking van dat ideaal.

Deze bezinning zou het uitgangspunt moeten worden van een nieuwe politieke lijn, de zogenaamde "confrontatiepolitiek".

Het programma daarvan zal t.z.t. door de B.P.R.M.S. worden gepubliceerd. De ideeën zijn momenteel nog niet voldoende uitgekristalliseerd om reeds een prognose toe te laten van de inhoud van die politiek.

Een indicatie van hetgeen in sommige radicale kringen onder confrontatie wordt verstaan, is te vinden in een voorstel van , landelijk voorzitter van Pemuda Masjarakat.

Zijn voorstel houdt in dat een streefdatum wordt vastgesteld waarop het R.M.S.-ideaal zou moeten zijn verwezenlijkt en dat door sabotage van de Nederlandse economie Nederland gedwongen wordt tot een voor de Zuidmolukse onafhankelijkheidsbeweging gunstige politieke opstelling.

Over de streefdatum en de aard van de sabotage werden geen nadere bijzonderheden vernomen.

MANUSAMA heeft deze voorstellen verworpen. Het blijft echter -vooral op langere termijn- de vraag welk gewicht zijn autoriteit in de schaal legt.

Het moet namelijk niet uit het oog worden verloren dat , gezien zijn functie in Pemuda Masjarakat, waarschijnlijk niet een uitsluitend persoonlijke mening maar ook groepsgevoelens vertolkte.

Een andere omstandigheid waarop met nadruk wordt gewezen is het feit dat radicale jongeren de laatste tijd met groeiende bewondering spreken en denken over recente gevallen van kaping, gijzeling, bezetting van gebouwen e.d.

Opnieuw zij in dit verband herinnerd aan de mislukte gijzelingspoging te Amsterdam in april 1974. Tijdens zijn verhoor verklaarde de leider van de groep, dat hij niet gearzeld zou hebben geweld te gebruiken tegen de consul om zijn eisen kracht bij te zetten.

Het vorenstaande lijkt de conclusie te rechtvaardigen dat het radicaliseringsproces onder de Zuidmolukse jongeren, dat met de "actie Wassenaar" een hoogtepunt bereikte, niet tot stilstand is gekomen. Het is te verwachten dat de voortzetting van dit proces in niet geringe mate een stempel zal blijven drukken op de politieke opstelling en activiteit van de B.P.R.M.S., die zich beschouwt als de grootste R.M.S.-groepering.

9

5. Kemauan Pemuda Maluku Selatan Merdeka (K.P.M.S.M.).

Door enige jongeren die deel hebben uitgemaakt van de "Radical Actiegroep R.M.S.-LINKS" werd onlangs een nieuwe R.M.S.-jongerenorganisatie opgericht, de Kemauan Pemuda Maluku Selatan Merdeka (lett.: de wens van de vrije Zuidmolukse jongeren).

De "Radical Actiegroep R.M.S.-LINKS" waarvan praktisch gesteld kan worden dat zij heeft opgehouden te bestaan, streefde ernaar de eenheid onder de R.M.S.'ers te herstellen.

Deze actiegroep propageerde voorts het voeren van gewelddadige acties ter ondersteuning van de "politieke strijd" voor het verkrijgen van erkenning van de R.M.S.-proclamatie.

K.P.M.S.M. zet zich af tegen de, volgens haar, negatieve resultaten en het passieve beleid van leiders als MANUSAMA en TAMAËLA, en staat "andere wegen" voor om de erkenning van de R.M.S. te bewerkstelligen. Welke deze wegen zijn is in het huidige stadium, waarschijnlijk ook voor deze organisatie zelf, nog niet helemaal duidelijk.

De rol die de kernleden destijds hebben gespeeld in de "Radical Actiegroep R.M.S.-LINKS" duidt er echter op dat gewelddadige acties niet bijvoorbaat worden uitgesloten.

Of en in hoeverre enkele summiere contacten van K.P.M.S.M. vertegenwoordigers met leden van de Rode Hulp eveneens als een indicatie voor mogelijk gebruik van geweld kunnen worden beschouwd, valt vooralsnog moeilijk te beoordelen.

Voorts is bekend geworden dat vertegenwoordigers van de K.P.M.S.M. pogingen doen om in contact te treden met PKI-figuren in het buitenland, die de zogenaamde Peking-lijn volgen.

De indruk is, dat men wil onderzoeken of en in hoeverre de PKI een partner kan zijn in de strijd voor de omverwerping van het SUHARTO regiem en het vestigen van een zelfstandige staat door de Zuidmolukkers. Er zijn geen aanwijzingen dat er van een samengaan in het ideologische vlak sprake is.

De K.P.M.S.M. is onaanvaardbaar voor de groeperingen van MANUSAMA en TAMAËLA, zodat recrutering van aanhangers binnen deze twee grote R.M.S.-groeperingen bijzonder moeilijk, zomet onmogelijk is. Dit is waarschijnlijk de reden waarom zij contact zoekt met groeperingen die in het verleden actie voerden om honorering te verkrijgen van rechten die zij menen te kunnen ontleen aan het vroegere dienstverband met het K.N.I.L.

Het idee is niet nieuw, de "Radicale Actiegroep R.M.S.-LINKS" heeft in het verleden hetzelfde geprobeerd en daarbij acties overwogen -maar niet uitgevoerd- zoals bezetting van overheidsgebouwen, ontvoering en gijzeling van regeringsleden e.d.

Gezien het weinig vastomlijnde programma en de geringe originaliteit die K.P.M.S.M. tot nu toe aan de dag heeft gelegd, bestaat het sterke vermoeden dat deze nieuwe groepering in grote lijnen het actieprogramma van de "Radicale Actiegroep R.M.S.-LINKS" heeft overgenomen.

NB.: Dit vermoeden wordt bevestigd door de "bezetting" van de cantine van het Ministerie van CRM op 19.11.1974 door leden van een belangenorganisatie van ex-K.N.I.L. militairen, waarbij een van de kernleden van K.P.M.S.M. een rol heeft gespeeld.

SLTOPMERKINGEN.

Gedurende betrekkelijk lange tijd heeft de R.M.S.-beweging een defensieve houding aangenomen tegen ontwikkelingen en invloeden die als ondermijnd voor het vrijheidsideaal werden ervaren.

Het huidige stemmingsbeeld vertoont een tendenz tot het openen van een offensief.

Er is reden om aan te nemen dat de in dat kader te verwachten activiteiten niet uitsluitend of in de eerste plaats gericht zullen zijn tegen de Indonesische Ambassade h.t.l. of Indonesische belangen, maar tegen de Nederlandse overheid en gemeenschap.

Bij het afsluiten van dit overzicht werd bekend, dat op 18 november 1974 Zuidmolukse jongeren op verschillende plaatsen in het land opzettelijk vertragingen in het spoorwegverkeer hebben veroorzaakt. De verantwoordelijkheid voor deze gecoördineerde actie werd opgeëist door de jongerenorganisatie Pemuda Masjarakat.

Dit zou erop kunnen duiden dat radicale elementen in deze organisatie Ir. MANUSAMA's veroordeling van de door voorzitter gelan-
ceerde ideeën, negeren.

Van verschillende zijden werd vernomen dat Pemuda Masjarakat voor de komende maanden acties in petto heeft.

In dit verband wordt er voorts op gewezen dat rond de jaarwisseling veelal verhoogde spanning optreedt.

Dit houdt o.m. verband met de historische betekenis van 27 december. Zoals bekend is werd op deze datum in 1949 de soevereiniteit over Nederlands-Indië overgedragen aan Indonesië.

In R.M.S.-kringen wordt deze gebeurtenis beschouwd als het begin van de ontwikkelingen die hebben geleid tot de proclamatie van de R.M.S.

Pemuda Masjarakat herdacht deze datum in 1973 met een grote demonstratie bij de Indonesische Ambassade, waarbij zich het bekende incident van de vlagverbranding voordeed.

Op langere termijn zal vooral omstreeks de 25-ste verjaardag van de R.M.S.-proclamatie (25.4.1975) rekening moeten worden gehouden met uitingen van de in Zuidmolukse kringen levende wens om de kwestie van de R.M.S. op spectaculaire wijze in de publiciteit te brengen. Het wordt niet uitgesloten geacht dat daarvoor, naast de reguliere manifestaties, acties zullen worden gevoerd met een ordeverstoring en/of gewelddadig karakter.

Dat ook in de tussenliggende periode zulke acties zullen worden ondernomen mag echter niet worden uitgesloten.

De aandacht van de Dienst blijft bij voortdurende gevestigd op de ontwikkelingen en gebeurtenissen in de Molukse bevolkingsgroep.

26.11.1974